

Correspondentie van T.C.C. Veeren

THEODORUS COENRADUS CASPARUS VEEREN (geboren 24 maart 1790 te Borculo, overleden 8 maart 1847 te Arnhem) was de zoon van Johan Frederik Wilhelm Veeren, overleden als luitenant-kolonel titulair, en Maria Petronella Ramdohr. Hij behoorde, zowel van vader- als van moederszijde tot een familie waarvan veel leden een loopbaan als militair hadden. Zo ook de jonge Veeren, die op 16 april 1799, -dus op negenjarige leeftijd,- als cadet begon¹.

Tussen 1812 en 1815 schreef hij diverse brieven aan zijn echtgenote Anna Cornelia van Orsoy. Vijftien van deze brieven werden door zijn nakomeling W. Ph. Veeren gepubliceerd in "De Navorscher". Zijn brieven verhalen over de verschrikkingen die hij in Rusland meemaakte; Veeren wist na de gevechten bij Krasnoë als enige van zijn eenheid te ontsnappen. Vervolgens schreef hij vanuit belegerde plaatsen in Duitsland, waar de Franse legers steeds meer in het nauw worden gedreven. Uit zijn brieven blijkt zijn eergevoel: hij weigerde te deserteren; des te meer greefde het hem als hij hoorde dat lagere officieren die wel gedeserteerd waren, inmiddels hoge functies in het nieuwe Nederlandse leger bekleedden. Bovendien was hij niet te spreken over officieren van mindere afkomst, of officieren die hun rangen niet hadden verdiend in zijn ogen.

Uiteindelijk werden de Nederlandse militairen uit de Franse dienst ontslagen; hij verzocht zijn vrouw om voor hem te bemiddelen en inderdaad werd hij kapitein in het 2e Bataljon Infanterie van Linie. Bij Waterloo onderscheidde hij zich, maar raakte hij zwaargewond. Hij moest daarop met pensioen.

In 1830 bood hij echter meteen zijn diensten weer aan. Hij werd luitenant-kolonel van de 2e Afdeling Gelderse Schutterij, en was aangesteld als commandant van de in Breda gelegerde macht, samengesteld uit Gelderse en Zuidhollandse Schutterijen. Hij onderscheidde zich tijdens de Tiendaagse Veldtocht en werd benoemd tot ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw. Ook werd hij naar Tubbergen gestuurd om een volksoproer te bedwingen. In 1839 werd hij bevorderd tot kolonel, het jaar daarop verliet hij de dienst. Hij werd wethouder te Arnhem en bleef dit tot aan zijn overlijden.

Hieronder zijn de brieven uitgetypt over zijn tijd in Nederlandse dienst en de slag bij Waterloo. Onze dank gaat uit naar [Erwin Muilwijk](#) die ons de brieven toestuurde.

¹ Militaire carrière van T.C.C. Veeren:

1806: 24 september 2e luitenant bij de Garde Jagers

1809: 10 juni 1e luitenant, 3e Regiment Jagers

1810: 1 oktober overgegaan naar het 33èmeRI Légère; 6 december adjudant-majoor

1811: kapitein-adjudant-majoor, 4èmeBat/33èmeRI Légère

1814: 26 mei kapitein, Linkerflankcompagnie, Bataljon Infanterie van Linie nr. 2

1827: militiecommissaris van de provincie Gelderland

1830: luitenant-kolonel, 2e Afdeling Geldersche Schutterij

1831: commandant van de in Breda gelegerde Gelderse en Zuidhollandse Schutterijen

1839: kolonel

Zie ook: "Stamboek van de Officieren van het 2e Bataljon Infanterie van Linie, vanaf de oprichting van het Regiment van Phaff", www.grenadiercompagnie.nl.

Fragmenten uit brieven van T.C.C. Veeren, gepubliceerd door W.Ph. Veeren in: G. Fuldauer (red.) "De Navorscher [...]", 88^e jaargang, uitgeverij Engelhard, Van Embden en Co., Amsterdam 1939

1. Ontslag uit Franse dienst

"Hambourg, den 13 May 1814.

[...] Na zes maanden zonder de minste narigt te zijn geweest kunt gij wel denken hoe zeer ik begeerig ben iets van uw te hooren, ik had al gedagt gij mijn reeds zoude geschreeven hebben, de post is eigenlijk hier nog niet geetablisseed maar de brieven kunnen van Holland komen tot Altona en dan is er altijd middel de brieven hier te krijgen, er zijn verscheide officieren, die reeds brieven ontfangen hebben. Ik geloof, dat 't gelukkig tijdpunt daar is, dat wij ons spoedig zullen zien, dus behoeft gij na de ontfangst dezer brief niet meer te schrijven, want ik denk, dat wij zoo tegen den 25sten dezer de rijs zullen aanneemen om met een Batt' uit Hollanders bestaande volgens de kortste weg na ons vaderland te marcheeren. Wij hebben hier een onaangename tijd beleefd, tog te lang om over te schrijven, bij gelegenheid mondelings hiervan. Zedert de tijd, dat wij hier geblokkeerd zijn geweest, zijn er eenige officieren van ons gedeserteerd en zo wij hier hooren alle avancement hebben gemaakt. Capiteins, die nog sous-lieutenant waaren, toen ik reeds Capitein was, zijn hoor ik Lieutenant colonels, ik vind deserteeren geen merite is, en wel zo louable bij een vrede na huis te komen, zeker geene van die gedeserteerd zijn, die méér aan hun vaderland geattacheerd zijn dan ik, tog op een losse voet te deserteeren, niet de omstandigheden te weten (zo als wij in een geblokkeerde stad niet te horen kregen) konde ik niet van mijn verkrijgen, wanneer dit waar is, dat die jonge lui zoo een rapide avancement gemaakt hebben en ik onder hun geplaats wierd, zoude ik niet kunnen dienen, dus wanneer uw, door de invloed van Elout² of iemand anders kunt contribueeren dat ik op een favorable manier geplaatst word, zo doet zulks, het zij bij een staf of bij de guardes liefst, wijl ik gehoord heb er troepen na de colonien moeten en dit zoude onverdraaglijk weezen, wanneer wij weder moesten separeeren. Ik ben mede de oudste capitein hebbe alle campagnes medegemaakt en ben de eenigste Hollandsche officier, die van Mosko weder terug is gekomen en kan Certificaate bij brengen dat de decoratie als lid van 't legioen van Eer driemaal voor mijn gevraagd is 't geen ik bij mijn Entree in Holland zal toonen. Men heeft ons gepresenteerd de Eed aan Louis de 18de te doen, tog zulks heb ik geweigert, tog eenige Hollandsche officieren hebben 't gedaan, hoe 't daarmee af zal lopen weet ik niet. [...]"

² Mr. Cornelis Theodorus Elout (1767-1841), voormalig commissaris-generaal van Indië, speelde een rol in de opstand van November 1813. In 1815 commissaris-generaal van Nederlands Indië. In 1820 buitengewoon gezant te Londen, vanaf 1821 minister van Financiën, in 1825 minister van Nijverheid en Koloniën en van de Marine en in 1829 Minister van Staat.

2. De afmars richting het veldleger

“Tilburg den 27 Maart 1815.

Hartelijk geliefde Ceetje!

Zie daar weder de nieuwe elende, naauwelijks zijn wij hier gekoomen of en dat ik dagte tegen wanneer ik eens een uitstapte na uw toe zoude kunnen doen, of de order koomt, dat wij moeten marcheeren, naar Leaut bij Leuven in Braband, en ons daar onder de orders stellen, van den generaal CHASSE gij kunt danken lieve Ceetje bij 't hooren van deeze tijding wat ik gevoelde , 't schijnt dat onse rampen nooit zullen ophouden, en God weet wat ons nog tegemoet staat, dog God die mijn op wonderbare wijs bewaard heeft, zal mijn wel verder beschermen dog Lieve Ceetje de moed is mijn te vol om uw te troosten, want ik gevoel te zeer uw gemis, tog wanneer ik deeze maal 't echappeer dan zal mijn geen mensch weer van uw verwijderen, dan 't is nu eenmaal laten wij 't door raisonnement zoeken te booven te koomen, om onse gezondheid te bewaaren, en ons niet rampzaliger te maaken, dan daar en boven mijne hartelijke lieve schat denk in welk een situatie ge zijt, en gij niet voor uw zelven leeft, na 't einde van deeze campagne gaat ik zeker af, al hebben wij 't dan iets minder, zo leeven wij dan ten minsten te vreedden, en wie weet wat er in die tijd gebeurde. Ik hoop mijn beste Ceetje dat gij gerust stellende brieven van mijn ouders zult ontfangen hebben, 't geen mijn ook zeer inquieteerd, zo dra als ik op de nieuwe destinatie zal zijn aangekomen, zal ik papa en mama, Cateau en Pietje schrijven nu permiteeren 't mijne bezigheden niet, en ben er ook geenzints toe gedisponeerd, bij gelegenheid maakt hun mijn Comp.t, - Gelukkig lieve Ceetje dat ik Willem niet meede heb genomen, wat zoude ik met die arme jonge verleegen zijn geweest, schrijf mijn eens hoe hij zig gedraagt ik hoop voldoende berigten over hem te krijgen, wanneer gij kunt mijn beste zo laat hem wat na school gaan, want zulks heeft hij nog zeer nodig. -

Lieve Beste vrouwtje! Ik heb wel niet veel goed bij mijn, maar tog nog te veel om 't soms tijds te verliezen, wanneer wij somtijds ('t geen niet te denken is) verder moesten zal ik 't uw overzenden benevens mijn Horlogie of 't laten bezorgen bij van Houten³ zijn ouders die in leuven zijn, in alle gevallen mijn beste schat, wagt ik een brief bij mijn arrivement aldaar, volgens 't nevengaande adres, meldt mijn hoe gij mijn Engel daar over denkt, ik brand van verlangen iets van uw te hooren, Ik behoef uw niet te zeggen gij niet moet zuimen mijn direct te schrijven.

Het spijt mijn zeer Lieve Ceetje ik mijn doos met tandepoeder vergeeten heb, 't zal zeer ongemakkelijk zijn mijn die te bezorgen dus zal mijn hier maar wat koopen. -Den Overste de JONGH⁴ die mijn schreef dat zijn Batt(aillon) zo zwak waar en dus niet marcheerde zulks schijnt ook verandert te zijn, want den morgen toen wij geertruidenberg marcheerde kwamen juist zijn quartiermakers aan, zo dat alles op de been is, Lieve Ceetje schrijf mijn zo dikwijls doende, ik zal uw vlijtig schrijven dit (hoe ik anders tegen schrijven) is mijn eenigste vermaak, hoe gaarne ik mijn nog eenige ogenblikken met mijn dierbaarste pand bezig hield, zo word ik verhindert door 't bezoek van van HOUTEN en UMBGROVE⁵, die zeer hun compl. verzoeken zo als al de Heeren; aan Nassau heb ik moeten schrijven, dat hij zo spoedig

³ 1^e Luitenant A.L. Akersloot van Houten

⁴ Luitenant-Kolonel W.A. de Jongh, commandant van het Bataljon Infanterie Nationale Militie nr. 8

⁵ 2^e Luitenant J.N.M. Umbgrove

mogelijk moet opkomen Ja mijn Hartelijke aan Willem en familie verzogt, als mede aan bekende Zo geloof mijn ik nimmer zal ophouden te zijn UEd. zeer Liefhebbende en getrouwe Man.

T.C.C. VEEREN

P.S. mijn Cachet heb ik ook vergeeten waar ik zeer om verleege ben wanneer Nassau⁶ voor zijn vertrek bij uw mijn beste zo geeft hem 't meede Adieu mijn Lieve Ceetje ik omhels uw duizendmaal in gedagte. - Mijn adres aan den Capt. T.C.C. VEEREN bij 't 2e Batt. Inf. van Ligne bij de 3e Divisie van 't Mobile corps gecommandeert door den Genl Chasse hoofdquartier te Leuven gecantonneerd”

3. Na de Slag bij Waterloo

“Brussel den 20 Juny 1815.

[...] Ik wil niet nalaten UEd openhartig mijne situatie bekend te maken. Sedert een paar dagen kruisten wij al om elkander met de franschen en 't wierd dan eergisteren Zondag den 18de, dat wij een Battaille leverde tusschen Gemappe en Waterloo, een Batt Belgische jagers⁷, dat voor ons stond ging een beweging agteruit maken en waar de onze, door 't vreeselijk vuur ook wel toegenegen waar, dog ik ging vooruit en de Luit. van Houten volgende mijn en den Overste⁸ had gauw de desorde weer hersteld, maar 't had tot gevolg dat den Luit. van Houten in zijn regter en Uw zo zeer liefhebbende man in zijn linkerbeen geblesseerd wierd, dog de mijne is buiten alle gevaar geen amputatie, niets te wagten en zodra als ik iets beter ben laat ik mijn transporteeren na Delft, ik ben alleen maar een beetje zwak door 't bloed, dat ik ben kwijt geraakt. De menschen hier in Brussel zijn charmant, denkt dat ik gisteren avond hier kwam met intentie om in 't hospitaal te gaan, maar daar kwam mij een Heer een Duc d'Ursel⁹ agter op en wilde niet af of ik moest mijn intrek bij hem nemen, maar daar ik van Houten bij mijn had, gaf ik hem te kennen, ik die gaarne bij mijn wilde houden, waarin hij ook dadelijk genoegen nam en wij worden hier volmaakt bezorgt, den Lieutenant van Hasselt¹⁰ en Smit¹¹ zijn ligt geblesseerd, van andere weet ik niet. Schrijft mijn tog zo spoedig mogelijk, dit zal mijn heel opruimen in mijne situatie. Mijn adres is chez Monsr. le Duc d'Ursel au marché du bois [...]"

⁶ Kapitein J.F.H.C. Graaf van Nassau La Leq

⁷ Bataljon Jagers nr. 35, gecommandeerd door Luitenant-Kolonel D. P. J. Arnould

⁸ Luitenant-kolonel J. Speelman

⁹ Charles-Joseph 4e Hertog d'Ursel

¹⁰ 1e Luitenant J.B.L. van Hasselt

¹¹ 1e Luitenant-Adjudant M. Smit

4. Verblijf in Brussel

“Brussel den 16 July 1815.

[...] Gij schrijft mijn in de eerste week van Augustus te zullen overkomen. Dit vind ik zeer goed, was niet mijn intentie om ook tegen die tijd over te komen, wanneer 't iets mogelijk was, want 't begint mijn hier vreeselijk te verveelen, tog wanneer ik tegen 't lest van deze maand voel dat 't niet gaan zou dan zal ik uw schrijven, om dan over te komen, maar dan kooft gij niet hier mijn beste, want dit zoude voor Uw en mijn niet goed zijn, gij alleen daar op een kamer te zitten, want den geheelen dag zoud gij niet bij mijn kunnen dit zoude niet goed weezen, maar mevrouw van Houten heeft reeds gezegd, dat gij kont komen, dat gij over haar huis kont disponeeren, dit zal ik alles wel arrangeeren, mijn wond staat bij voortdoring goed en de doctor is er zeer tevreden over. Ik profiteer door de gelegenheid van den jonge Eekhout, welke mijn beloofd heeft uw deeze zelfs te overhandigen. [...]"

Portret van Charles-Joseph 4e Hertog d'Ursel (Brussel, 9 augustus 1777 - Hingene, 27 september 1860), van Alexandre Delatour (1780-1858). De hertog was sinds 1810 burgemeester van Brussel, en van 1815 tot 1819 minister van Waterstaat en Publieke Werken. Na de Belgische Opstand werd hij senator voor de provincie Antwerpen.

De hertog stond bekend als iemand die "voor iedereen aangenaam in de omgang was [...], een geestrijk en bescheiden man, die een verdiende waardering geniet". Hij nodigde Kapitein Veeren en Luitenant Akersloot van Houten uit om in zijn huis te herstellen, waar Veeren nog lange tijd zou verblijven.

Voor meer informatie over de geschiedenis van de familie d'Ursel, zie de website van de familie d'Ursel: www.ursel.net.

NB: Bij deze brieven stond opgemerkt dat Th. C. C. Veeren zijn verwonding "te licht had voorgesteld, want hij was zijn verder leven kreupel". Hij bleef nog lange tijd in Brussel. Zijn kleinkinderen herinnerden zich later hoe zij tussen 1850 en 1860 speelden in de bewaard gebleven speciale grote reiskoets, waarin hun grootmoeder in 1815 naar Brussel was gereisd en hun gewonde grootvader naar Holland was teruggekeerd.

“Correspondentie van Th.C.C. Veeren”.

Dit is een uitgave van de vereniging “2^e Bataillon Grenadier Compagnie”, www.grenadiercompagnie.nl
Marc Geerdink-Schaftenaar, Julianadorp, 2005-2013 / bewerkt juni 2015